

Ο ΑΔΗΣ ΚΑΤΩ ΣΤΕΝΩΝ ΒΟΑ: ΚΑΤΕΛΗΘΗ ΜΟΥ Η ΕΞΟΥΣΙΑ!

ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ θεολόγου - καθηγητού

Το Άγιο και Μεγάλο Σάββατο είναι μια ξεχωριστή ημέρα για την Εκκλησία μας. Τιμάμε κατ' αυτή τη θεόσωμη ταφή και την εις Άδου κάθοδο του Κυρίου και Θεού μας Ιησού Χριστού. Την οδύνη μας για τα σωτήρια παθήματα του Λυτρωτή μας διαδέχεται η θλίψη, η σιωπή και η περισυλλογή. Με την καρδιά σφιγμένη από τη βίωση των Αγίων Παθών της Μεγάλης Παρασκευής, βιώνουμε την αγία αυτή ημέρα έναν μεγάλο θρίαμβο, το μυστήριο της μεγαλύτερης πάλης όλων των εποχών, της μάχης του Χριστού με τον Άδη. Της πάλης της ζωής με το θάνατο. Εκεί στο σκοτεινό και ανήλιο τόπο των βασάνων, στο φοβερό και αδυσώπητο δεσμοκτήριο των ψυχών, στο θλιβερό μεταθανάτιο προορισμό του ανθρώπου, εκείνο το υπερευλογημένο Σάββατο ο Αρχηγός της Ζωής νίκησε το θάνατο με το δικό Του θάνατο και απάλλαξε την ανθρωπότητα από την τυραννία του Σατανά. Τον σύντριψε και κατέλυσε το σκοτεινό του βασίλειο. Για τους πιστούς του Χριστού η κυριαρχία του διαβόλου, ο θάνατος και ο Άδης αποτελούν πια εφιαλτικό παρελθόν, ένα φρικιαστικό όνειρο, το οποίο δε μπορεί να επαναληφτεί, διότι η βασιλεία του Χριστού μας είναι πια η μόνη πραγματικότητα, η ατέρμονη πορεία προς τη θέωσή μας και καμιά αντίθετη δύναμη δε μπορεί να τηματαιώσει και να την καταλύσει!

Ο Θεάνθρωπος Λυτρωτής μας, αφού καταδέχτηκε να υποστεί τα επώδυνα παθήματα και να θανατωθεί επάνω στο σταυρό, το πνεύμα Του, ενωμένο αδιάσπαστα με τη θεότητα Του, κατήλθε **«εν τοις κατωτάτοις της γης και συνέτριψε μοχλούς αιωνίους»** κατά τον ιερό υμνογράφο του Πάσχα. Κατέβηκε στον παμφάγο Άδη για να συνεχίσει και εκεί το απολυτρωτικό Του έργο. Κατέβηκε στο φοβερό εκείνο τόπο, όπου βρισκόταν τα πνεύματα όλων των ανθρώπων φυλακισμένα και διατελούντα σε αφάνταστη διαρκή τυραννία για να λύσει τα πικρά προαιώνια δεσμά τους.

Ο Άδης υπήρξε εφεύρημα του διαβόλου για να κατακρατεί τα πνεύματα των ανθρώπων σε παντοτινή αιχμαλωσία και τιμωρία και να τα εμποδίζει να αναχθούν στην σφαίρα της κατά χάριν θεώσεώς των, όπως ήταν πλασμένα και προορισμένα, εκεί όπου **«ο σκόληξ ου τελευτά και το πυρ ου σβέννυται»** (Μαρκ.9,43). Παρακινημένος από ασύλληπτο μίσος κατά του Θεού και μη μπορώντας να πλήξει Αυτόν, ξέσπασε κατά του κορυφαίου δημιουργήματός Του, τον άνθρωπο. Δεν άντεχε να βλέπει τον άνθρωπο να ευδαιμονεί κοντά στο Θεό και γι' αυτό τον παρέσυρε στην αμαρτία και τον απομάκρυνε από Εκείνον. Η βαριά πύλη του Άδη, της φρικτής κολάσεως, άνοιξε την αποφράδα εκείνη ημέρα της πτώσεως των πρωτοπλάστων, όχι την ώρα που **«έφαγαν τον καρπό»** της γνώσεως του καλού και του κακού, αλλά την ώρα του φοβερού διαλόγου τους με το Θεό, όπου δεν εξεδήλωσαν ίχνος μεταμέλειας για την παρακοή τους. Όταν μετέθεταν την ευθύνη της παρακοής τους ακόμη και σ' αυτόν το Δημιουργό τους! Την ίδια ημέρα ο **«Κήπος της Εδέμ»** έκλεισε οριστικά για κάθε ανθρώπινο πρόσωπο. Το χερουβίμ με την φλόγινη ρομφαία φύλαγε την πύλη του Παραδείσου, ώστε να μην εισέλθει κανένας, όσο δίκαιος και αν ήταν(Γεν.3,24). Προορισμός λοιπόν πάντων, δικαίων και αδίκων ήταν το φρικτό δεσμοκτήριο του σκοτεινού Άδη.

Είναι θεμελιώδης πίστη της Εκκλησίας μας πως τα **«πεπεδημένα»** πνεύματα των ανθρώπων στον Άδη ανέμεναν και αυτά την απολύτρωσή τους. Οι θεόπνευστοι προφήτες και οι δίκαιοι της παλιάς εποχής προανήγγειλαν και καλλιεργούσαν τη βέβαιη ελπίδα της απολυτρώσεώς τους από τα βάσανα της κολάσεως στο Θείο Πρόσωπο του αναμενόμενου Μεσσία, ο Οποίος θα έσωζε **«παγγενή τον Αδάμ»**. Ο Κύριος **«θανατοί και ζωογονεί, κατάγει εις άδου και ανάγει»** (Α' Βασιλ.2,6). Ο Ωσηέ είχε προφητεύσει: **«Υγιάσει(ο Κύριος) ημάς μετά δύο ημέρας, εν τη τρίτη ημέρα εξαναστηθώμεθα και ζησόμεθα ενώπιον αυτού»** (Ωσηέ 6,1). Ο Ησαΐας

προείπε:«**Αναστήσονται οι νεκροί και εγερθήσονται οι εν τοις μνημείοις**» (Ησ.26,19). Επίσης ο Ψαλμωδός προφήτευσε: «**Κατέβη εις άδου η δόξα σου, η πολλή ευφροσύνη σου**» (Ησ.14,13), προαναγγέλλοντας σαφώς την κάθοδο του Μεσσία στον Άδη. Βεβαίως δεχόμαστε την εκδοχή πως, όπως και στη γη, υπήρχαν και στον κόσμο των ψυχών άπιστοι, οι οποίοι δεν είχαν την ελπίδα της σωτηρίας και φυσικά δεν πίστεψαν στο κήρυγμα του Χριστού και εν τέλει αποτέλεσαν τους ένοικους του Άδη μετά τη συνανάσταση των νεκρών.

Ο απόστολος Πέτρος αναφέρει κατηγορηματικά πως ο Κύριος μετά την εκπνοή Του ως άνθρωπος επί του σταυρού «**θανατωθείς μεν σαρκί, ζωοποιηθείς δε πνεύματι, εν ω και τοις εν φυλακή πνεύμασι πορευθείς εκήρυξεν**» (Α΄Πετρ.3,19). Κατέβηκε στον Άδη για να κηρύξει το ευαγγέλιο της σωτηρίας και στις αιχμάλωτες ψυχές. Το ίδιο και ο απόστολος Παύλος αναφέρει πως: ο Χριστός «**κατέβη εις τα κατώτερα μέρη της γης ... ίνα πληρώσει τα πάντα**» (Εφεσ.4,9), θέλοντας να δηλώσει την κάθοδο του Κυρίου στον Άδη, σύμφωνα με την αντίληψη της εποχής του, περί «υπογείου δεσμοτηρίου».

Σύμφωνα με την παράδοση της Εκκλησίας μας, η οποία αντλήθηκε από θεόπνευστες μαρτυρίες, η κάθοδος του Κυρίου στον Άδη υπήρξε επεισοδιακή. Μπήκε σαν τον πιο δοξασμένο στρατηλάτη, ματωμένο από τις νικηφόρες μάχες, καταλαμβάνοντας το κάστρο των αντιπάλων του, για να εκδικηθεί σκληρά τους τυράννους του λαού του. Ο προφήτάναξ Δαβίδ προείδε ως εξής το φοβερό αυτό γεγονός στον 23^ο Ψαλμό, (στ.7-10): Οι άγιοι άγγελοι, οι οποίοι συνόδευαν το πνεύμα του Κυρίου στάθηκαν έξω από τη φοβερή και ζοφερή φυλακή των ψυχών, τον τρομερό τόπο της βασάνου, τον Άδη και φώναζαν γοερά: «**άρατε πύλας οι άρχοντες υμών, και επάρθητε πύλαι αιώνιοι, και εισελεύσεται ο βασιλεύς της δόξης**». Οι σκοτεινοί δαίμονες της κολάσεως ρωτούσαν: «**Τις εστιν ούτος ο βασιλεύς της δόξης**;». Οι άγγελοι απάντησαν: «**Κύριος κραταιός και δυνατός, Κύριος δυνατός εν πολέμω**»!Ο Ησαΐας είχε προφητεύσει την ήττα του Άδη:«**Ο άδης κάτωθεν επικράνθη συναντήσας σοι, συνηγέρθησαν (εν Αυτώ) πάντες**» (Ησ.53,4). Και επίσης ο Ιώβ προείπε: «**Ανοίγονται δε σοι πύλαι θανάτου, πυλωροί δε άδου ιδονται σε έπτηξαν**» (Ιωβ 38,17). Ο προφήτης Ωσηέσκιρτώντας από άκρατο ενθουσιασμό φώναζε να το ακούσουν όλοι οι άνθρωποι «**Πού σου η δίκη σου, θάνατε, πού το κέντρον σου άδη**;» (Ωσηέ 13,14).

Αμέσως σωριάστηκαν οι μεγάλες πύλες και εισήλθε ο Χριστός στα απόρθητα ως τότε βασίλεια του Διαβόλου, ως ελευθερωτής των ψυχών, που ήταν δέσμιες από την αρχή της ιστορίας. Άπλετο ουράνιο φως φώτισε για πρώτη φορά τον ανήλιο καταχθόνιο τόπο της κολάσεως. Για πρώτη φορά αγαλλίασαν οι δύσμοιρες δέσμιες ψυχές. Περισσότερο χάρηκαν οι προφύτες της Παλαιάς Διαθήκης, οι οποίοι είδαν να πραγματοποιείται το προφητικό τους κήρυγμα, διότι έφθασε η πολυπόθητη ημέρα της σωτηρίας του κόσμου. Ο πλέον περιχαρής ήταν ο άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος, ο οποίος σύμφωνα με την εκκλησιαστική μας παράδοση, υπήρξε ο προδρομικός κήρυκας του Χριστού και στον Άδη. Ο Χριστός κήρυξε στα εκεί πνεύματα το ευαγγέλιο της σωτηρίας και όσα από αυτά πίστεψαν στο κήρυγμά Του συναναστήθηκαν μαζί Του, «**λύσας τας ωδύνας του θανάτου**»σ' αυτούς (Παρξ.2,24).

Οι ιεροί υμνογράφοι του Μεγάλου Σαββάτου απέδωσαν με άφθαστη ποιητικότητα και λυρισμό το μέγα γεγονός της ευλογημένης καθόδου του Κυρίου στον Άδη, της θριαμβευτικής Του νίκη κατά του διαβόλου και της καταργήσεως του θανάτου.«**Σήμερον... υπνοί η ζωή και Άδης τρέμει, και Αδάμ των δεσμών απολύεται...**» (1^ο τροπ.αίνων, όρθρουΜ.Σαββάτου). «**Δεύτε ίδωμεν την ζωήν ημών εν τάφωκειμένην, ίνα τους εν τάφοις κειμένους ζωοποιήση...**» (3^ο τροπ.

αίνων, ὄρθρου Μ. Σαββάτου). «**Σήμερον ὁ Ἄδης στένων βοά, κατελύθη μου ἡ ἐξουσία... ἐγὼ εἶχον τοὺς νεκροὺς ἀπ' αἰῶνος, ἀλλὰ οὗτος ἰδοὺ πάντας ἐγείρει...**» (2^ο στιχ. Ἑσπερινοῦ τοῦ Πάσχα). «**Σήμερον ὁ Ἄδης στένων βοά, κατεπόθη μου τὸ κράτος. Ὁ Ποιμὴν ἐσταυρώθη, καὶ τὸν Ἀδὰμ ἀνέστησεν, ὧν περεβασίλευον ἐστέρημαι, καὶ οὐς κατέπιον ἰσχύσας, πάντας ἐξήμεσα. Ἐκένωσε τοὺς τάφους ὁ σταυρωθεὶς, καὶ οὐ ἰσχύει τοῦ θανάτου τὸ κράτος...**» (3^ο στιχ. Ἑσπερινοῦ Πάσχα)!

Ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου καὶ ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασή Του συντέλεσαν στὴ δική μας ζωοποίηση καὶ ἀναγέννηση: «**αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα δια τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἐστὶ τὸν διάβολον, καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντός τοῦ ζῆν ἐνοχοὶ ἦσαν δουλείας**» (Ἐβρ.2,14-15). Δὲν ὑπάρχει πια θάνατος γιὰ τοὺς πιστοὺς τοῦ Χριστοῦ, διότι «**ὁ ἐγείρας τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσῃ καὶ τὰ θνητὰ σώματα ἡμῶν**» (Ρωμ.8,11). Δὲν ὑπάρχει αἰῶνιο δεσμοτήριον νὰ τοὺς κατακρατεῖ σὲ ἀνήλια καὶ ἀραχνιασμένα διαμερίσματα, μακριὰ ἀπὸ τὸ ἀνέσπερο φῶς τοῦ Χριστοῦ. Ὁ φοβερός ἄδης ὑπάρχει γιὰ τοὺς ἀμετανόητους ἀρνητὲς καὶ ἐχθροὺς τοῦ Χριστοῦ, οἱ ὁποῖοι θὰ βασανίζονται ἐκεῖ αἰωνίως μαζί με τοὺς ἐντολοδόχους τοὺς ἀγγέλους τῆς κολάσεως (Ματθ.25,41). Ἀντίθετα με αὐτοὺς, οἱ δίκαιοι θὰ κληρονομήσουν «**τὴν ἡτοιμασμένην βασιλείαν (Του) ἀπὸ καταβολῆς κόσμου**» (Ματθ.25,34).

Ἀφοῦ νικήθηκε πια ὁ διάβολος, καταργήθηκε ὁ θάνατος καὶ ἐκλείσαν οἱ πύλες τοῦ Ἄδη, ἔχουμε κάθε λόγο νὰ βρισκόμαστε σὲ ψυχικὴ κατάσταση μόνιμης χαρᾶς καὶ ευφροσύνης, διότι ὁ Ἀναστάς Κύριος ἔχει καταργήσῃ τὸ χειρότερό μας ἐχθρό, τὸ θάνατο με τὸ δικό Του θάνατο! «**Ὁ Θεὸς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἀφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν**» (Ρωμ.6,15). Ὑπάρχει μεγαλύτερη εὐεργεσία ἀπὸ αὐτή; Ὁ ἐξάισιος ὑμνογράφος τοῦ Πάσχαδικαιολογημένα προτρέπει ολόκληρη τὴ δημιουργία σὲ ἀέναη ευφροσύνη καὶ ἀτελεύτητη πανήγυρη: «**Οὐρανοὶ μὲν ἐπαξίως εὐφραίνέσθωσαν, γῆ δε ἀγαλλιάσθω, εορταζέτω δε κόσμος, ορατὸς τε ἅπας καὶ ἀόρατος! Χριστὸς γὰρ ἐγήγερται ευφροσύνη αἰώνιος**»!

Στοὺς νοητοὺς στεναγμοὺς τοῦ Ἄδη, στοὺς ἀπέλπιδες καγγασμοὺς τῶν ἐχθρῶν τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ μας καὶ στοὺς θλιβεροὺς γρυλλισμοὺς τῶν ἀρνητῶν τῆς Ἀναστάσεώς Του, εμεῖς οἱ λελυτρωμένοι, ἐν «**χαρᾷ ἀνεκκαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῳ**» (Ἀ΄ Πέτρ.1,8), ἀντιπαραθέτουμε τὴν ἰλαρότητά μας καὶ καταρτίζουμε ἀσίγαστο αἶνο καὶ ἐπινίκια ὠδὴ στὸ Μεγάλον Νικητὴ τοῦ Πάσχα. Ἡ πίστη μας σ' Αὐτὸν δὲν εἶναι ἓνα ρηχὸ θεωρητικὸ σχῆμα καὶ ὁ εορτασμός τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεώς Του, δὲν εἶναι μίᾳ ἐπετειακῇ καὶ εὐκαιριακῇ ἀνάπαυλα, ἀλλὰ μόνιμη καὶ βαθύτατη ὀντολογικὴ βίωση τοῦ ὑπέρατου μυστηρίου τῆς ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεώς μας. Με ἄκρατο ἐνθουσιασμό, κραυγάζουμε με ὅλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς μας, γιὰ νὰ ἀκουστῆ σὲ ὅλους τοὺς κόσμους, γιὰ νὰ χαροποιήσῃ κάθε ἀνθρώπινη ὑπαρξή: «**μηδεὶς φοβείσθω θάνατον ἠλευθέρωσεν γὰρ ἡμᾶς ὁ τοῦ Σωτήρος θάνατος. Ἐσβεσεν αὐτόν, ὑπ' αὐτοῦ κατεχόμενος. Ἐσκύλευσε τὸν Ἄδην ὁ κατελθὼν εἰς τὸν Ἄδην**» (Migne P.G.59,721)!